

Årsrapport

2015

VIDENCENTER

for frisører og kosmetikere

Tanker om 2015

2015 fortsætte hvor 2014 slap – 2015 har også været præget af forandringer! Videncentrets hjemmeside har fået nyt design.

Erhvervsskolereformen er blevet indført og derfor påbegyndte videncentret opdatering af undervisningsmaterialet. Dette ligger nu online på vores hjemmeside og frisørskolerne og mesterlærerne har adgang til dette materiale.

I år har vi kunne dokumentere, at en ny allergitest kan påvise arbejdsbetinget allergisk snue, som de sædvanlige allergitest ellers ikke ville finde. Et follow-up studie viste at undervisning i kemisk arbejdsmiljø giver langtidsholdbare forbedringer af arbejdsrutiner; brugen af handsker og fugtighedscremer, at de der havde fået undervisning blev i faget trods atopisk dermatitis (børneeksem) og at disse var mindre præget af deres eksem end kontrolgruppen. Der er dog stadig behov for nye tiltag for at mindske forekomsten af håndeksem på længere sigt.

- Ulrik Fischer Friis, April 2015

Indholdsfortegnelse

Indhold

Tanker om 2015.....	1
Om Videncenter for Frisører og Kosmetikere	3
Medarbejdere 2015.....	4
Tilknyttede personer	5
Finansiering	6
Organisationsdiagram.	7
Forskningsprojekter.....	8
Påvisning af luftvejssymptomer forårsaget af blegemidler.....	8
Langtidseffekt af undervisning på frisørskoler	8
Hårfarves påvirkning af immunforsvaret	9
Telefonrådgivning.....	10
Handsker.....	11
Frisørinspirationsgruppen	12
Nyhedsemner i 2015	12
Videnskabelige publikationer af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere	13
Foredrag af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere.....	13
Studiebesøg	13
Undervisning og sundhedsfremme	13

Om Videncenter for Frisører og Kosmetikere

Centeret er en forsknings- og formidlingsenhed på Københavns Universitetshospital Gentofte, under hud- og allergiafdelingen. Vi har et væsentligt forskningssamarbejde med Videncenter for Allergi som vi også deler kontormiljø med og modtager sekretær- og IT-bistand fra. Videncenter for Frisører er selvfinansierende. Centret består af en forsknings, ledelses og økonomiansvarlig, en projektleder, 2 ph.d.-studerende og en forskningssygeplejerske efter behov.

Formål

Videncenter for Frisører og Kosmetikers formål er at

1. forebygge erhvervsbetinget sygdom, specielt hud- og luftvejslidelser blandt frisører og kosmetikere.
2. fastholde frisører og kosmetikere i faget.

Disse mål skal nås ved at:

1. Rådgive frisører og frisørelever om forebyggelse og behandling af hud- og luftvejsallergi, eksem, produktsubstitution, arbejdsrutiner, graviditet, jobskifte.
2. Optimere undervisningsprogram til frisørelever vedrørende professionel håndtering af kosmetik og forebyggelse af håndeksem og luftvejslidelser.
3. Foretage og formidle resultater af videnskabelige undersøgelser indenfor frisør- og kosmetiker faget.
4. Oplyse dermatologer, allergologer, arbejdsmedicinere, Arbejdstilsynet, fagets parter og andre om frisørfagets sygdomme (kemikalier der anvendes inden for faget) og mulig forebyggelse af sygdommene.
5. Deltage i politiske og videnskabelige processer, såvel nationalt som internationalt, med henblik på at forbedre frisørers sundhed.

Medarbejdere 2015

Ulrik Fischer Friis. Projektleder

Jeanne Duus Johansen. Forsknings-, økonomi og ledelsesansvarlig

Majken Gabriel Haugaard. Ph.d.-studerende

Sanne Skovvang Steengaard. Ph.d.-studerende

Anne Marie Topp. Forskningssygeplejerske

Tilknyttede personer

Lone Nordentoft Frost, formand for Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund (formand for styrgruppen for Videncenter for Frisører og Kosmetikere) fra 15. september 2013.

Connie Mikkelsen, formand for Danmarks Organisation for Frisører og Kosmetikere

Claus Zachariae, ledende overlæge på Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Lone Winther, klinikchef på Allergiklinikken, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Holger Mosbech, overlæge på Allergiklinikken, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Claus Johnsen, overlæge på Allergiklinikken, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Susanne Schweitz, sekretær, Videncenter for Allergi, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Pao-Lung Tsai, IT-specialist, Videncenter for Allergi, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Mads Højgaard Joensen, IT-studerende, Videncenter for Allergi, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

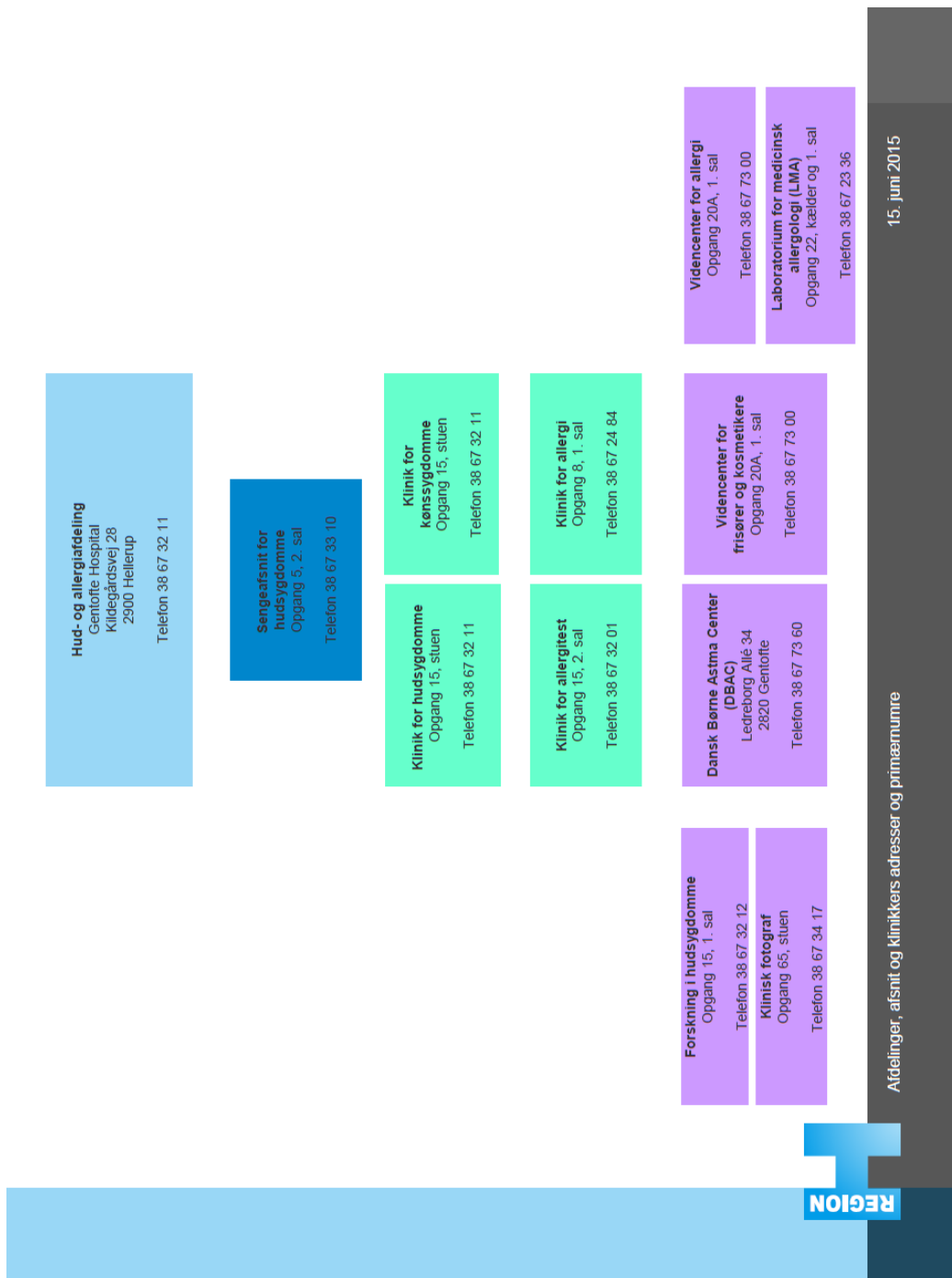
Ledere, medarbejdere og elever på frisørskolerne i Danmark

Finansiering

I overenskomsten mellem **Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund og Danmarks Organisation for Frisører og Kosmetikere** er beskrevet en **20-øres fond**, til drift af Videncenter for Frisører og Kosmetikere. I 2015 udgjorde beløbet 700.000 kr.

Organisationsdiagram.

Videncenter for Frisører og Kosmetikere hører under Hud- og allergi afdelingen på Gentofte Hospital.

Forskningsprojekter

I de følgende afsnit vil de forskellige forskningsprojekter blive beskrevet.

Påvisning af luftvejssymptomer forårsaget af blegemidler

- **Majken H. Foss-Skiftesvik, læge, ph.d.-studerende**

Indånding af hårblegemiddel kan forårsage arbejdsbetinget astma og allergisk snue hos frisører, fordi de arbejder med hårblegemiddel dagligt og derfor er særligt udsatte. På nuværende tidspunkt kan det være vanskeligt for lægen at udrede frisører med disse gener, da man ikke ved hvor gode de forskellige test til påvisning af allergi overfor hårblegemiddelallergi er.

Det overvejende formål med dette studie, var at optimere udredningen af frisører med mistænkt arbejdsbetinget astma og rhinitis. Det vi konkret forsøgte var:

Vi udførte et klinisk studie hvor frisører med arbejdsrelaterede luftvejssymptomer blev sammenlignet med en kontrolgruppe bestående af personer med almindelig astma. Alle deltagere fik udført en

provokationstest med indånding af stoffer fra hårblegemiddel inde i et provokationskammer, for at se om de udviklede astma og/eller allergisk snue. Forsøgsdeltagerene fik også foretaget to forskellige allergitest (en hud priktest (Figur 1) og en blodprøve) for at se om disse tests kunne påvise allergi overfor hårblegemiddel.

Figur 1. En forsøgsperson får foretaget en hud priktest

Resultater

Vi undersøgte i alt 19 frisører og 12 kontroller. Ingen af kontrollerne udviklede astma eller allergisk snue

ved indånding af hårblegemiddel inde i provokationskammeret. Seks af frisørerne (32%) udviklede allergisk snue og to af disse fik også astma (11%). Hverken frisører eller kontroller reagerede på de to tests til påvisning af allergi overfor hårblegemiddel.

Konklusion

Er en del frisører har luftvejssymptomer ved udsættelse for hårblegemidler. Sædvanlige allergitest kan ikke benyttes til at undersøge disse patienter. Den nye provokationstest vi har udviklet kan bruges til at påvise arbejdsbetingede luftvejslidelser, som ellers ville blive overset.

Langtidseffekt af undervisning på frisørskoler

- Sanne Skovvang Steengaard, ph.d.-studerende, biokemiker.

I første halvår af 2015 fulgte vi op på interventionsstudiet fra 2008-2010 af læge Anne Bregnhøj om langtidseffekten af ekstra undervisning i arbejdsvaner og hudpleje på frisørskolerne. 504 frisørelever deltog i Læge Anne Bregnhøjs studie hvor halvdelen blev undervist i forebyggelse af håndeksem. Studiet dengang viste at undervisningen kunne nedsætte andelen af frisørelever, der udvikler håndeksem og undervisningen blev derefter en fast del af frisør uddannelsen.

244 frisører deltog i follow-up studiet og viste at selvom vi ikke ser en forskel i udviklingen af håndeksem på længere sigt, så ser vi en langtidsholdbar forbedring af arbejdsrutiner blandt alle deltagere, både ved brug af handsker, fugtighedscreme og hvorvidt man klipper kundens hår før man farver. Studiet viste derudover at frisører der havde fået ekstra undervisning blev i faget til trods for atopisk eksem (børneeksem) og at de var mindre plaget deres eksem end kontrol gruppen når vi kiggede på påvirkningen af livskvaliteten. Der er dog stadig behov for nye tiltag hvis vi vil mindske forekomsten af håndeksem på længere sigt.

Hårfarves påvirkning af immunforsvaret

- Sanne Skovvang Steengaard, ph.d.-studerende, biokemiker.

Når frisører til daglig arbejder med stærke allergener bliver deres krop og immunforsvar påvirket af denne kontakt. Nogle udvikler allergi mens andre tilsyneladende tolerer dette arbejde. I dette studie kigger vi på hvordan huden og immunforsvaret reagerer på kontakt med hårfarve allergenet PPD hos 15 PPD allergikere og 15 raske frisører. Vi kigger på det centrale immunforsvar i blodet og på den generelle aktivitet i huden samt specifikke immunceller. Fra hudprøverne kan vi blandt andet se hudbarrieren og den fysiske placering af immunceller i huden, Figur 2.

Figur 2. Celle-kernerne er vist i blåt og i rødt ses et specifikt protein, der binder hudens celler sammen og opretholder en sund hudbarriere.

Telefonrådgivning

I Videntcenter for Frisører og Kosmetikere er der telefonrådgivning for frisører. Frisørerne kan også stille spørgsmål via e-mail. Rådgivningen har ligget på samme niveau som forrige år. Henvendelserne besvares af centrets medarbejdere.

Henvendelserne handler om:

Hvordan sikrer jeg mig som gravid frisør?

Hvorvidt et hårfarveprodukt er uden traditionelle farvestoffer (PPD, toluene-2,5-diamine etc.).

Hvad frisøren skal gøre ved sit håndeksem eller luftvejsproblemer.

Frisøren der gerne vil tilbyde miljøvenlige produkter i salonen.

Kosmetikeren der gerne vil anvende den sundeste bryn- vippefarve.

Frisøren der spørger om der findes hårblegningsprodukter uden persulfater.

Kan min gravide kunde få farvet hår?

Skoleeleven der vil skrive rapport om hårfarveallergi.

Frisør der har kunde med potentiel hårfarvereaktion.

Myndigheder, politikere og pressen.

Industri, skoleelever, ikke-statslige organisationer der vil vide alt om hårfarvning og muligheden for at skaffe "sunde farver".

Også i 2015 har det været muligt for frisørmestre at benytte telefonrådgivningen.

Alle henvendelser til telefonrådgivningen eller henvendelser per e-mail registreres, således at ansatte i Videntcenter for Frisører og Kosmetikere kan have gavn af tidligere besvarelser og være behjælpelig ved opfølgning. Samtidig gør registreringen det muligt at kvalitetssikre svarene.

Handsker

Frisørprodukter indeholder specielle kemiske stoffer, der anvendes til farvning, permanent og blegning i frisørsalonerne. For at undgå at komme i kontakt med de kemiske stoffer må man anvende engangshandsker. Handskerne skal have en vis gennembrudstid for relevante kemiske stoffer for at yde beskyttelse. Kriterierne for, hvilke stoffer en handske til frisørarbejde skal kunne modstå, er udarbejdet i et dokument. Stoffer som p-phenylenediamine (PPD) og toluene-2,5-diamine fra hårfarver er omfattet. Ammonium persulfate, potassium persulfate og sodium persulfate fra afblegning og glyceryl monothioglycolate fra permanentvæske er også med.

Udover gennemgang af laboratorietests, samarbejder Videncenter for Frisører og Kosmetikere med saloner der tester handskerne. Kriterierne er udarbejdet på baggrund af videnskabelig litteratur, omhandlende de mest anvendte og allergimæssigt kendte, problematiske stoffer indenfor frisørfaget. Kriterierne vil løbende blive opdateret.

Handsker der har bestået test for gennemtrængelighed af frisørprodukter samt bestået praktisk test: Nitrile accelerator free gloves fra Abena, som kan rekvireres på telefon 74 31 18 18. Det har længe været et ønske fra Videncenter for frisører at kunne anbefale lange sikre handsker. Den 17. december 2013 meddelte Abena at de kan levere lange acceleratorfrie nitrilhandsker af samme kvalitet som ovenstående. Dette er årets gode nyhed. De nye handsker kan blive til stor gavn for faget.

Handsker der har bestået test for gennemtrængelighed af frisørprodukter samt bestået praktisk test: X-Soft ACF Nitril pulverfri fra Salonsupport.dk, som kan rekvireres på telefon 36 16 16 09. De der anvender de anbefalede handsker har ikke klaget over reaktioner overfor handskerne. Nogle frisører har stadig problemer med at anvende handskerne til Elumen. Der er fortsat ikke noget handskeforslag til brug af Elumen hårfarver.

Frisørinspirationsgruppen

Frisørinspirationsgruppen er en gratis mailservice til alle interesserede. Maillisten anvendes hvis der er en nyhed fra Videncentret for Frisører og Kosmetikere, det kan være forskning eller udsendelse af årsrapport. I 2015 modtog 100 personer nyhedsbrevet.

Tilmeldelse til gruppen sker ved at sende en e-mail til ulrik.fischer.friis@regionh.dk med emnefeltet: 'Tilmelding til frisørinspirationsgruppen'. Mailservicen kan til enhver tid afmeldes.

Nyhedsemner i 2015

Hjemmeside

I 2015 fik videncentrets hjemmeside nyt design, som administreres af Ulrik Fischer Friis. På hjemmesiden kan man finde ny og relevant information om allergener i arbejdsmiljøet hos frisører og kosmetikere, information om forebyggelse af allergi, eksem og hvilke igangværende forskningsprojekter der er i videncentret. Der er udviklet interaktive opgaver på hjemmesiden, som giver den besøgende viden om Videncentret og om arbejdsmiljøet i branchen.

Siden blev oprettet i 5.maj. Frem til 31/12 var der 23.073 besøgende på siden. Hvilket svarer til 96 besøgende/dag.

Undervisningsmateriale

Grundet den nye erhvervsskolereform påbegyndte Videncentret i 2015 at opdatere det eksisterende undervisningsmateriale. Materialet er delt op i emner, således at de enkelte skoler, selv kan sammensætte deres undervisningsprogram. Materialet ligger nu tilgængeligt online for alle frisørskoler og mesterlærerne.

Videnskabelige publikationer af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere

- **Hougaard MG**, Winther L, Søsted H, Zachariae C, Johansen JD. Occupational skin diseases in hairdressing apprentices - has anything changed? Contact Dermatitis 2015, Jan;72(1):40-6
- **Friis UF**, Menné T og Johansen JD. Redskaber til standardiseret kortlægning af allergifremkaldende og hudirriterende kemiske stoffer på danske arbejdspladser. Poster til Arbejds miljøforskningsfondens årskonference. Januar 2015.

Foredrag af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere

Friis UF. Foredrag "Viden om erhvervsbetinget eksem og allergi". Epoxy konferencen Konference for faglærere, som underviser i kurset. "Personlig sikkerhed ved arbejde med epoxy og isocyanater". Juni 2015

Foss-Skiftesvik MH. Foredrag "Persulfater og luftvejssymptomer" DDS årsmøde på Gentofte Hospital. November 2015

Foss-Skiftesvik MH. Foredrag "Frisørers luftvejsproblemer" til arrangement for ATP på Videncenter for Allergi. November 2015

Friis UF. Foredrag "Videncenter for Frisører og Kosmetikere" til arrangement for ATP på Videncenter for Allergi. November 2015

Studiebesøg

Friis UF og Johansen JD var i september 2015 på studiebesøg på hud- og miljømedicinskafdeling i Osnabrück, Tyskland, som er et center for udredning, behandling og forebyggelse af arbejdsbetinget eksem. Formålet med besøget, som blev fortaget sammen med repræsentanter for arbejdstilsynet, var at se hvordan de behandler frisører med arbejdsbetinget allergi og eksem, deres generelle strategier for forebyggelse. Centret har gennem en årrække haft fokus specielt på frisører og kan vise hvordan de lykkes med at en imponerende stor andel af frisører kan blive i erhvervet efter at have være behandlet og informeret i centret.

Undervisning og sundhedsfremme

Undervisning:

Friis UF, Topp AM. Undervisning på **Aarhus tech**, Aarhus, vedrørende gennemtrængningstider for anbefalede handsker til frisørbranchen, opdatering af undervisningsmaterialet, lovgivning om Glyceryl monothioglycolate og formidling af resultater udgivet fra Videncenter for Frisører og Kosmetikere. Januar 2015.

Friis UF, Topp AM. Undervisning på **Herningholm Erhvervsskole**, Herning, vedrørende gennemtrængningstider for anbefalede handsker til frisørbranchen, opdatering af undervisningsmaterialet, lovgivning om Glyceryl monothioglycolate og formidling af resultater udgivet fra Videncenter for Frisører og Kosmetikere. Januar 2015.

Friis UF, Topp AM. Undervisning på **Trandium Rander**, Randers, vedrørende gennemtrængningstider for anbefalede handsker til frisørbranchen, opdatering af undervisningsmaterialet, lovgivning om Glyceryl monoethioglycolate og formidling af resultater udgivet fra Videncenter for Frisører og Kosmetikere. Januar 2015.

Friis UF, Topp AM. Undervisning på **CPH WEST**, København NV, vedrørende gennemtrængningstider for anbefalede handsker til frisørbranchen, opdatering af undervisningsmaterialet, lovgivning om Glyceryl monoethioglycolate og formidling af resultater udgivet fra Videncenter for Frisører og Kosmetikere. marts 2015.

Friis UF, Topp AM. Undervisning på **EUC Syd**, Aabenraa, vedrørende gennemtrængningstider for anbefalede handsker til frisørbranchen, opdatering af undervisningsmaterialet, lovgivning om Glyceryl monoethioglycolate og formidling af resultater udgivet fra Videncenter for Frisører og Kosmetikere. marts 2015.

Friis UF, Topp AM. Undervisning på **Syddansk Erhvervsskole**, Odense, vedrørende gennemtrængningstider for anbefalede handsker til frisørbranchen, opdatering af undervisningsmaterialet, lovgivning om Glyceryl monoethioglycolate og formidling af resultater udgivet fra Videncenter for Frisører og Kosmetikere. August 2015.

Friis UF, Topp AM. Undervisning på **EUC Vest, teknisk skole**, Esbjerg, vedrørende gennemtrængningstider for anbefalede handsker til frisørbranchen, opdatering af undervisningsmaterialet, lovgivning om Glyceryl monoethioglycolate og formidling af resultater udgivet fra Videncenter for Frisører og Kosmetikere. Oktober 2015.

Friis UF. I forbindelse med Elevdag på **CPH WEST**, blev eleverne undervist i kemisk arbejdsmiljø og brugen af værnemidler. November 2015.

Medlemskaber af Videnskabelige netværk

Friis UF, Haugaard M. og Steengaard SS. Medlemmer af European Society of Contact Dermatitis (ESCD)

Hjemmeside

Videncenter for Frisører og Kosmetikere har fire domæner som alle fører samme sted hen.

www.vffk.dk

www.videncenterfrisorer.dk

www.videncenterforfrisorer.dk

www.videncenterfrisorer.dk

Her lægges nyheder, de hyppigste spørgsmål fra telefonlinjen, samt gode råd og dokumenter vedr. forebyggelse af arbejdsbetinget håndeksem. På hjemmesiden er et lydinterview med centrets medarbejdere vedrørende ingredienser i produkter og forebyggelse af håndeksem.

Pressekontakt

1 artikel i spejlet.

Artikler i SPEJLET:

NR 3 – 2015. "Fortest: Hvorfor frarådes denne hårfarvetest!?". Artiklen beskriver hvorfor Videncenteret fortsat fraråder brugen af denne test.